

har, idet det netop gennem den dertil knyttede autentiske Fortolkning er slaaet fast, at man ved „tvingende Magt“ kun maa forstaa de fra Jærnbanens Side uafvendelige Tilfælde, eller rettere sagt: ved Begrebet „vis major“ kun maa forstaa de Tilfælde, som *ikke* kunde afvendes ved sædvanlig Agtpaagivenhed fra Jærnbanernes Side. Man har her lagt en Hemsko paa sin egen Begrundelse i begge de to Retninger, hvori denne Begrundelse gaar. Hvad enten man begrunder Forslaget ved Henvisning til Overensstemmelse med Takstloven eller ved Ønsket om Udvidelse af Ansvar, svarer Handlingen ikke til Formaalet, man kan ikke ved at vedtage dette naa sine Formaal paa Grund af den Forbindelse, hvori „vis major“ er sat med den autentiske Fortolkning.

Men, mine Herrer, det vilde da ogsaa være ret mærkeligt, om vi nu skulde ind i alle disse fortvivlede Forstaaelser og denne Uklarhed, som Begrebet „vis major“ medfører. Vi have kendt det før i vor Lovgivning, det er ganske sandt. I Vekselloven af 1880 § 92 findes Begrebet „vis major“ netop defineret paa en lignende Maade som den, den ærede Ordfører i Dag gjorde gjældende, som „Færdselsstandsning eller lignende overordentlige Tildragelser,“ men i øvrigt har man i vor Lovgivning saa vidt muligt undgaaet dette Begreb, netop fordi den Forstaaelse deraf, som der vist nok ligger til Grund for Vekselloven — det vil det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein) vistnok kunne oplyse os om — strider mod, hvad man ellers videnskabelig forstaaar — her i Danmark da — ved „vis major.“ Naar jeg ser hen til noget af det nyeste, vi have om den Ting, nemlig Prof. Lassens Obligationsrettens almindelige Del, hedder det der Side 333, som jeg skal tillade mig at citere: „Derimod haves der i dansk Ret intet Eksempel paa, at Skyldneren hæfter for al Umulighed undtagen den, som skyldes enten udefra kommende Begivenheder, hvis Virkning efter Livets Erfaring ikke kan undgaaes ved pligtmæssige Forholdsreglers lagttagelse (vis major) eller Skyldnerens eget Forhold.“ Altsaa der er „vis major“ fortolket paa en langt snævrere Maade end den, som formentlig ligger i Vekselloven, og den, som den ærede Ordfører her vilde gøre gjældende. Vi se ogsaa, at ved de senere Lovgivningsarbejder har der været ført en Kamp om dette Begreb „vis major“, som stadig har ført til, at man har ladet være at tage det med i de paagæl-

dende Lovforslag undtagen ganske vist paa Takstloven af 1896. Paa Sølovens Omraade, hvor det jo hører hjemme — det er oprindelig der, at Romerrettens Begreb har udviklet sig — har Regeringen i sine Motiver i sin Tid klart og tydeligt udviklet, hvorfor man ikke burde nævne dette Begreb, og det har man heller ikke gjort; i den Sølov, vi have, findes det ikke. Der findes paa godt Dansk en Beskrivelse, som alle forstaa, af, i hvilke Tilfælde Skipperen ifalder Ansvar, ligesom her i § 1, men man har ikke forplumret Sagen ved at indskyde dette fortvivlede Begreb „vis major“, og dette har Regeringen i Motiverne til Søloven givet en Begrundelse af, som jeg tillader mig med den højtærede Formands Samtykke at citere lidt af. Det hedder der: „Der har navnlig i Tidernes Løb, væsentlig paa Grundlag af romersk Ret, udviklet sig en Teori eller Opfattelse, der ogsaa har sat Spor i flere positive Lovgivelser, som gaa i den Retning, at det, for at Bortfragteren kan blive fri for Ansvar, bortset fra det Tilfælde, at Godsets Beskadigelse skyldes dets egen Beskaffenhed, maa bevises, at Skaden er en Følge af Naturbegivenheder eller deslige, som det ikke stod i menneskelig Magt at afvende eller overvinde, den saakaldte *vis major, force majeure, höhere Gewalt, hændelse af højre hand.*“ Det hedder senere: „Det vil imidlertid ses, at det ikke er anset rigtigt, i Lovforslaget at optage dette i øvrigt ogsaa i Teorien meget omtvistede Begreb om „höhere Gewalt.“ Og det motiveres saa i Realiteten — foruden ved den Tvivl, der ogsaa i Teorien er for Juristerne med Hensyn til Forstaaelsen — derved, at naar man først vil fritage den paagældende, hvad enten det er Skipperen, som i Søloven, eller som her Jærnbanebestyrelsen for Ansvar for Naturbegivenheder — og det vil ogsaa den ærede Ordfører —, saa: „ses det ikke, at det rationelt lader sig forsvare, at gøre en Adskillelse mellem Ulykkeshændelser, som kunne henføres under det nævnte Begreb *force majeure*, saaledes forstaaet, at derved betegnes Begivenheder, over for hvilke Mennesker ere absolut afmægtige, og Ulykkeshændelser, hvis Følger det i det enkelte Tilfælde, efter de tilstedeværende Forhold, maa erkendes, at de paagældende trods al udvist Iver og Opmærksomhed vare ude af Stand til at afværge, om det end maa siges ikke i og for sig at have været absolut umuligt at afværge dem.“ Med andre Ord, naar man ikke vil paalægge Jærnbanerne Ansvar for Oversvøm-